

Aggteleki panaszkönyv

A reflektorok

fölzárna, s tündöklő fénybe borul az Óriások-terme. A roppant sziklaboltozat alatt meglevenednek a sugárzó cseppkőfantomok, szoborcsopok, a föld alatti tündérvilág elragadó szépségű mesealakjai. Vezetőnk valóságos fényorgonán jár, a 200 méter hosszú, égboltnagyságú csarnoknak hol egyik, hol másik részlete ragyog fel, majd a végtelenbe vesző sziklamenyrezet teljesen fénybeborul, s az ember elméjébe a háborzongóan szép látvány előtér.

Az Aggteleki-cseppkőbarlang jósvafői szakaszán nemrég készült el az új világítás, egy évig dolgozott rajta harminc ember, s ötmillió forintba került. De a legújabb világítástechnika eszközeivel elért káprázatos fényhatások révén a barlangszakasz szépsége egyenesen varázslatosra változott. Az Óriások-termet azelőtt 6 reflektor világította meg, ma 72, azelőtt a távol homályos messzeségében borongott a csarnok boltozata, ma a sűrű cseppkő-szakállas sziklamenyrezet minden rejtett szépsége feltárul, megvilágosodik. De ugyanilyen mesebeli fényárba borul a vöröstartó bejáratok a jósvafői kijáratig húzódó két kilométer hosszú barlangszakasz is, ha elindulnak rajta a látogató csoportok.

Egymásba fűződő sziklafolyosók és termek labirintusában halad az alvilági vándor, vaskos cseppkő-törzsek erdejében, hol lépten-nyomon csillogó köcsökök, szivárványos tündökölésű hóhérek, sárga meg narancsvörös cseppkő-csapok és gyertyák, függönyök, kőverdermet zuhatagok, bizarr cseppkő-csipek nyúlgózik le. A meredek oldalakat szivárványszínekben ragyogó kéreg-cseppkő fűdi, a mennyezetet a csodálatos gazdagon redőző cseppkő-draperiák függnek alá, az óriás méretű sziklakapukok alatt áttetsző színekben jüpsző gyémántos figurák tündökölnék a rejtett fénycsövek és reflektorok sugárzásában, s az alvó természet nagyságától lenyűgözve áll meg az ember a világ legnagyobb cseppkőkolosszusa, a 25 méter magas Csillagvizsgáló 911 ezer kilogramm súlyú roppant oszlop előtt. A Csillagvizsgálót ma tízenhét 1000 wattos égő borítja fénybe, azelőtt az egész barlangot összesen 8000 watt világította.

Egyedüli

Amúljó vagyok a csodavilágnak, napok óta nincs látogatója a barlangnak. Egyetlen vendég vagyok a Tengerszem-szállóban — ha nem bérelték volna ki a téli hónapokra KISZ-tanfolyamok részére, becsukhatták volna, szélnek eresztették volna a személyzetét. Aggteleket ma csak nagy győtreimnek árán lehet megközelíteni Budapestről. A reggeli gyorshoz, amely 9 órakor Miskolcra van, nincs csatlakozás, csak délután fél 4 órakor indul vonat Jósvafő—Aggtelekre, s ezzel este 6 óra tájban érünk Aggtelekre. De hát ki megy éjjelre Aggtelekre? Indul egy vonat Miskolcra reggel 7 órakor is, de ehhez Budapestre fél útán 2 órakor kell elindulni, s Miskolcra több mint két órát várni a csatlakozásra. Ilyen töredelmekre csak a legelszántabb természetrajzongók vállalkoznak.

A bajok gyökere ott van, hogy Aggtelek formája nincs megszervezve. Amíg a barlangvidék az IBUSZ kezelésében volt, a szétágazó hálózattal rendelkező intézmény sikeresen meg tudta oldani ezt a feladatot. Jelenleg a Borsod megyei Idegenforgalmi Hivatal a gazdája Aggteleknek, s bármilyen lelkesen, szívvel és úgyszeretettel végzi munkáját, nincsenek fiókjai az ország különböző városában és vidékein, így a barlang-látogatás szervezésével, irányításával, a különböző csoportok útjainak összehangolásával nem tudhat megbirkózni.

Az IBUSZ — belföldi és külföldi irodái segítségével — folyamatosan küldte a látogató csoportokat Aggtelekre, a külföldieket rendszeresen odairányította, s gondoskodott a barlangvidék korszerű propagandájáról is. (1961 telén például egyetlen szabad szoba sem volt abban a Tengerszem-szállóban, amelyben most egyedül vagyok turisták vendég.) A jó központi szervezés következtében az

Aggteleki-cseppkőbarlang látogatóinak száma a felszabadulástól 6000-ról 1962-ben már évi 120 000 fölé emelkedett, vagyis meghússzorozódott. A megyei idegenforgalmi hivatal 1963 január elsején vette át a cseppkőbarlang kezelését, s a hatalmas méretűre felutott idegenforgalom az elmúlt esztendőben 22 százalékkal csökkent.

Különösen megfoghatók a téli látogatók száma, márpedig a barlangjárás a havas évszakban épp oly élménytel, mint nyáron, hiszen a föld alatti mesevilágban állandóan 10 fokos hőmérséklet fogadja az embert.

A szervezés alapvető hiányosságai miatt a barlangvidék látogatottsága teljesen egyenletlen. Egyszer hatalmas tömegek zúdulnak rá, máskor — még nyáridőben is — alig van idegenforgalom. A nagy megrázkóztató idején csodát mond a közlekedés, s a vendégaradat elszállásolása a legnagyobb nehézségekkel is csak primitív módon történik. Máskor minden üres — az aggteleki Barlang-szálló például két év óta már nem üzemel télen.

Mivel a barlangvidéket kezelő megyei szerv nem rendelkezik az országos forgalmat befolyásoló, szabályozó, koordináló lehetőségekkel, és a külföldi turisták irányítására sincs semmi módja, az IBUSZ keretén belül kellene egy olyan részleget felállítani, amely csak Aggtelekkel foglalkozna. Egy ilyen központi szerv nemcsak újra emelné tudni a barlangvidék idegenforgalmát, de a nagyobb csoportok utazási idejének összehangolásával ismét egyenletesebb tenné a látogatók áramlását.

A Jósvafő—Aggtelek vasúti állomásnál közlekedő vonat ellen Budapesti gyorsvonalra épp az utasforgalom erős ingadozása miatt szüntette meg a MÁV. Néha tömve közelkedtek kocsijai, máskor nyolc — tíz ember lézengett az egész szerelvényen, melyet a helyi lakosság a magas viteldij — és a vonat megállás nélküli átfutása — miatt nem vett igénybe. A világ egyik legértékesebb természetvédelmi területét, Európa legnagyobb cseppkőbarlang-rendszerét, hazánk felbecsülhetetlen idegenforgalmi értékét azonban képtelenség így kiiktatni a vasúti forgalomból. Feltétlenül szükség van arra, hogy a budapesti—miskolci reggeli gyorsvonalat egész éven át olyan közvetlen kocsikat is legyen, amelyek Miskolcra Jósvafő—Aggtelek vasúti állomáson meg autóbusszal is át kell szállítani a barlangvidékre igyekvőknek, és mintegy 20 kilométeres utat a MÁV-UT kocsijain kell megtenniük. Az igazi győtreimnek aztán ezen az országúti szakaszon várnak rájuk.

Bármennyi utast hoz a vonat, egyetlen, kis befogadóképességű, autóbussz áll rendelkezésre. Ha 80–90 embert be is préselnek valahogy, hangos botrányok, nagy kintlódások és hosszú időtöltés árán a legfeljebb 60 főre méretezett autóbussza, az utasok egy része még a gyenge idegenforgalmi idejében is lemarad. De nyáron és hétfőeken gyakran előfordul, hogy 600–700 ember száll le a vonatról, s ezt a tömeget is ugyanaz az egy busz várja. Nincs mentesítő járat, kisegítő kocsik, az az egyetlen jármű szállítja fel Aggtelekre egymás után több fordulónál a pályaudvar előtt hosszú órákat várakozó kirándulókat. Aki ilyen élményt egyszert átélt, az többé tájára sem megy Aggteleknek.

Codálatos barlangvilágunk legutóbbi événpropagandáját üzi a MÁV-UT. Évekkel ezelőtt szükségessé vált

már, hogy Aggtelek egy garázssal összekötött autóbusszállomást kapjon, amely a forgalomhoz alkalmazkodva rugalmasan intézkedni tud, s erre a 25 kilométerre levő Ormosbányán létesült egy ilyen támaszpont. A barlangvidék kulturált autóbusszközpontjainak biztosításáról továbbra sem történt intézkedés.

Végre mégis bejut a látogató a barlangba, végigámuldozza az aggteleki, vagy a jósvafői kivilágított szakaszt, aztán nincs tovább. Ideje még volna bőven a visszaindulásig, de nem tud vele mit kezdeni. A rendkívüli élményt nyújtó barlangi utat — az Aggtelek és Jósvafő közti 7 kilométeres főútvonal — vezető hiányában nem tudják megtenni, az igazgatóság — létszámbélyeg miatt — az ilyen igények jó részét «omlás és árvízvesztélyre» való hivatkozással elutasítja. Az aggteleki karsztfennsík nyolc-tíz évvel ezelőtt feltárt újabb nagy barlang-rendszerek pedig máig sem állnak az idegenforgalom rendelkezésére. Holott magától értetődő volna, hogy a Baradla megtekintése után a látogatócsoportok végigjárnák a Kossuth-, a Szabadság-, a Meteor- és a Béke-barlang más-más jellegű szépségeivel teli termét és folyosóit is.

A Brno környéki úgynevezett Morva-karszt tizenkét szelvény cseppkőbarlangja közül a legkisebbnek is évi százezer látogatója van, a 2 kilométer hosszú legnagyobbak pedig több mint 500 000. Ötször annyi, mint a 15 kilométer hosszú cseppkőképződményekben összehasonlíthatatlanul gazdagabb Baradlának, amelyről megilletődött állapította meg a múlt évben Matthias Rebitsch alpinista régész — számos inka áldozati hely feltárása, s a Himalája több 8000 méter fölötti csúcsának legyőzése —, hogy lenyűgözőbb látványban még nem volt része.

Ezt a világesetét, sajnos, nem tudjuk méltóképpen értékelni, becslélni és hasznosítani. Az aggteleki karszt határon túli részén felfedezett legkisebb cseppkőbarlangot is különleges kincsek jórészt megbecsüléssel veszik gondozásba, kezeléské a csehszlovákok. 1959 nyarán feltárt 500–600 méter hosszú gombaszögi barlangnak már az első évben elkészítették a belső világítását, járdahálózátát, kiegészítették a hozzá vezető útutakat, parkolóhelyet és kedves faházak seregéből álló camping létesíteték előtt. Kráznahorka mellett tavaly nyáron bukkantak rá egy alig félkilométeres cseppkőves barlangra, de még abban az évben elkészítették a mesterséges bejáratot.

Ezzel szemben

a mi hat kilométer hosszú, csipkeli-nomságú cseppkőképződményekkel, kristálytavacsokkal, vízesésekkel teli, emellett gyógyító levegőjű Béke-barlangunkhoz — melyet pedig tízenkét évvel ezelőtt, még 1952-ben fedeztek fel — máig sem vezet járható út, nincs benne se villanyvilágítás, se vezető, így persze nem lehet az idegenforgalom rendelkezésére bocsátani. Az 1956-ban feltárt, zuhatagos patak-kal és csónakázó tavakkal tarkított jósvafői Kossuth-barlangba behatolni is életveszélyes, a csaknem 4 kilométer hosszú s 1957 óta ismert égerszögi Szabadság-barlanghoz vezető út használhatatlan, s a kivilágítatlan járatokba csak a legvállalkozóbb kedvű turisták merészkedhetnek be overálban és gumicsizmában. Az 1961-ben felfedezett márvány-lasi Meteor-barlangba — amely pedig Európa legnagyobb barlangi termét rejt magában — ma is csak hasoncsúszva lehet bejutni.

Az utóbbi időben többször számonkérték közvéleményünk az idegenforgalmi szemlélet hiányát. Úgy gondoljuk, hogy ennek a szemléletnek korszerű és felelős fokát mindenképp azoknak kellene elsajátítaniuk, akik olyan roppant kincs fölött rendelkeznek, mint Aggtelek.

Antalfi Gyula

Tisztelet Szerkesztőség!

Utópia?

Széljegyzet a budapesti olimpia kérdéséhez

Kossa István Utópia reális alapján című cikkében ad kifejezést a kívánságnak: Rendezzék Budapesten a XX. olimpiát! Ez a kívánság annyira reális, hogy utópiának még fenntartással sem nevezhető. Reális a kérdés mindkét vonatkozásban: a jogcím és az alkalmasság tekintetében.

Magyarország minden egyes olimpián részt vett, minden egyes olimpián aranyérmeket nyert, mégpedig nem is egyet, hanem átlagosan hatot-hatott, a második világháború óta rendezett öt olimpia átlagában pedig tízet-tíz. Minden egyes olimpián részt vettünk, mert az antwerpeni olimpia még a cikk fenntartásával sem tekinthető kivételnek. Ezt az olimpiát, mint csonka olimpiát tartják ugyanis nyilván.

Budapest jogcímét a XX. olimpia rendezésére nem utolsósorban támasztja alá az a körülmény, hogy ha az első világháború nem szól közbe, már a VII. olimpiát Budapesten rendezték volna. Antwerpen helyett. Amikor a stockholmi olimpiát követően Berlinnek ítélték az 1916-os olimpia rendezési jogát, elismerték Budapest igényét is a következő, 1920. évi olimpia rendezésére. Ha Berlin ezt a jogát két évvel később reálizálni tudta az elmaradt VI. helyett a XI. olimpiával, Budapest igényének teljesítésére is sor kerülhetett öt évvel később, a VII. helyett a XX. olimpia megrendezésének biztosításával. A felszázados késéssel nagymértékben enyhítene, ha ennek az adósságnak a törlesztése Budapest századik születésnapján történhetne.

Tokió és Mexikó után a következő olimpia csak Európában rendezhető. A számításba vehető versenytársak száma ezzel a minimumra csökken. Budapest felvétele és éghajlata az európai résztvevők számára nem lehetne ideálisabb; a tengeren túli résztvevők szempontjából sem rosszabb, mint bármelyik másik város Európában.

Ami pedig a rendezésre való alkalmasságunk kérdéséhez illeti, az eddigi teljesítményeink után ez kizárólag a megfelelő lebonyolítás biztosítására korlátozódik.

Bár itt is osztozik Kossa István cikkének azt a megállapítást, hogy a kedvező választás ebben a vonatkozásban is megvan a reális alapja, ezt az oldalát a kérdésnek jóval bonnyolultabbnak tartom, mint a cikkíró. Már a kérdés felvetésénél sem szabad megfeledkeznünk arról, hogy a négyévenként egyre tökétesedő rendezés mindinkább fokozódó terhet és felelősséget hárít a rendező országra.

A meglevő és felhasználható létesítmények kiegészítése nem történhetik toldozással-foldozással. Bármilyen jól is választjuk ki az olimpia megrendezésének időpontját, szabadterén csak a szabadtéri versenyeket rendezhetjük. Kétségtelen, hogy a versenypályáktól az olimpiái falun át a szállodaépítésig az olimpia nélkül is

szükség lenne a közeljövőben a beruházások jó részére. Alig férhet kétség ahhoz is, hogy az olimpia és a fellendülő idegenforgalom bevételeiből jelentős hányadukban megtérülne ezek a költségek.

A kérdés mostani felvetése nemcsak hogy nem látszik

Legyen Budapest is olimpiai város!

Amikor 1960-ban, Rómában fellobbant az olimpia tüze, kicsit fájó szívvel gondoltunk arra, hogy ezt az olimpiát mi is megrendezhetjük volna, hiszen erről komoly formában esett szó az ötvenes években. Sőt, ha a múlt század végén szélesebb látókörűek a millenniumi ünnepek szervezői. Budapest nevéhez fűződhetett volna a dicsőség, hogy megrendezze az első újkori olimpiát játékokat; akkor felajánlották ugyanis Magyarországnak, hogy az olimpiát illessze a millenniumi ünnepek keretébe. Az első világháború is elveti egy lehetőséget Budapesttől, de mégsem szabad letennünk arról, hogy Budapest olimpiai város legyen!

Az eddigi tizenöt olimpiát 13 városban rendezték — London és Párizs két ízben is színhelye volt a nyári játékoknak. Athén, St. Louis, Stockholm, Antwerpen, Amsterdam, Los Angeles, Berlin, Helsinki, Melbourne, Róma és Tokió lett olimpiai várossá. (A tokiói olimpiát XVIII-ként tartják nyilván, mert a háborúk miatt elmaradt játékokat is számozták.) Mexico-City 1968-ban rendez olimpiát és a XX. színhelye Budapest lehetne!

A mi fővárosunk méltó környezetet adhatna egy olimpiának és a magyar sport eredményei pedig előjogot biztosítanak számunkra. A budapesti olimpia gondolata nem utópia,

utópiának, hanem a legnagyobb mértékben időszerű. A hátralevő hét esztendő inkább rövid, mintsem hosszú idő a szükséges teendők előkészítésére és megvalósítására. Késedelm nélkül kell tehát tisztázni az anyagi előfeltételek biztosításának módját és lehetőségét és hozzájárulni az ezzel reális alapra helyezett terv megvalósításához.

Dr. Bölöny József

Számos más kisebb beruházásra is szükség lenne, de egy biztos: az új létesítmények egy részét ingyen kapná a főváros — az olimpiai bevételek révén, illetve építésköltségei nagyon rövidesen amortizálódnának. És nem lenne mindegy számunkra az a nagy erkölcsi siker sem, amelyet egy olimpia jó megrendezése jelent.

Kálnai László, Budapest

A Balatoni Intéző Bizottság „a füredi program”-ról!

Messzemenően egyetértünk minden olyan egyszerű törekvéssel, amely a balatoni idegenforgalmi idején meghosszabbítását elősegíti. Vonatkozik ez a balatonfüredi program kibővítésére is. Ennek előfeltételei között — mint a közleményben is szerepel — elsőrendű fontosságú az új szálloda felépítése, amelynek beruházásával a Belkereskedelmi Minisztérium Vendéglátó Főigazgatósága foglalkozik. Ezzel kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy a szállodának — akárcsak a többi Balaton környéki idénnyel — az első- és utószobákban való üzemeltetése ma még megoldatlan. Az időjárás viszonyok ugyanis szükségessé tehetik a tavaszi, illetve őszi hónapokban a szálló-épületek legalábbis minimális fűtését, temperálását. Ennek előfeltételei jelenleg hiányoznak. Az elmúlt évben felhívtuk rá a Belkereskedelmi Minisztérium figyelmét.

A programok lebonyolításának további előfeltétele is rá-

mutat — megfelelő előadóterem, illetve színpad, amely ez idő szerint Balatonfüreden, a SZOT-tüdő nagytérmet leszámítva, ugyancsak nem áll rendelkezésre. A Balatoni Intéző Bizottság kidolgoztatta a Balaton környéki öt idegenforgalmi központjában, köztük Balatonfüreden, létesítendő korszerű — részben fedett — szabadtéri színpadok terveit s ezek létesítése a következő öt éves tervidőszak feladatai között szerepel. Megvalósításuk ütemezése a rendelkezésre bocsátandó beruházási hiteltől, illetve építőipari kapacitástól függ.

Balatoni Intéző Bizottság titkársága, Major Béla főtitkár

Ne dohányszozzanak a Gellért uszodában!

Családunknak — gyermekekkel együtt — csak vasárnap délelőtt van ideje elmenni a Gellért uszodába, sajnos. A vasárnap különösen zsúfolt uszoda egyfelől azt a kívánságot ébreszti az emberben, vajha lenne a fővárosnak a város több pontján is már korszerű uszodája, mert a Gellért uszoda, különösen vasárnap, valóban nem egyéb heringes dobóznál. A meleg medencében a szó szoros értelmében «lapjával» állnak az emberek, meg sem tudnak mozdulni. Az uszodamedencében pedig egymástól nem tudnak egyetlen uszodmozdulatot sem tenni. Jobbadármeg egymást csapkodják az emberek s nem a vizet.

S ugyanakkor, amikor ilyen nagy a tömeg, amikor gőz, pára, mindenféle kenőcs, szappan-, olajillat borít be, a levegőt még egészségtelenebbé teszi az, hogy rengeteg ember cigarettázik. Az uszodában, ahová éppen a tüdő szellőztetése végett járja az ember. Indítványra nagyon sokunknak: szigorúan tiltsák el a dohányzást az uszoda minden helyiségében, beleértve az öltözőket is!

Aláírók

MÁR MOST

RENDELJE MEG LAKÁSÁNAK

NAGYTAKARÍTÁST!

JANUÁR, FEBRUÁR, MÁRCIUS HÓNAPOKBAN

48 ÓRÁN BELÜL VÁLLALJUK

FALRADÍROZÁS, SZÖNYEG-, BÚTORKÁRPIT TISZTÍTÁS, PARKETT CSISZOLÁS, ABLAKTISZTÍTÁS

FŐVÁROSI TAKARÍTÓ VÁLLALAT

V. ker., Károlyi utca 12.

Telefon: 381—518, vagy 183—687

5—6 mellék